

КЪРТ ВОНЕГЪТ ПРЕВЪЗХОДНО! ОТИВАМЕ НА ЛУНАТА! ПРЕВЪЗХОДНО!

Превод от английски: Владимир Германов, 2000

chitanka.info

Брат ми Бърнард веднъж видя как един космически кораб излита от Кейп Кенеди и ми каза:

— Знаеш ли, ако си *там*, цялата работа като че ли си струва.

Каза още, че вълнението било *почти* колкото за милиард долара — особено шума.

Шум.

— Какви фойерверки — каза той. — Земята потрепери!

Толкова стари сме, че сме имали пребогати лични преживявания с фойерверки. Купувахме ги по каталози от магазини със складове — „дамски пръсти“, „въздушен поздрав“, „черешова бомбичка“, „плашило за негра“.

Плашило за негра.

Това, което брат ми каза за шума на Кейп Кенеди, предизвика у мен следната реакция:

— Ау! — казах. — И аз искам да чуя този шум.

* * *

Никога не съм го чувал, освен от високоговорител на телевизор, голям колкото сребърен долар. Дори стигнах дотам, че да си изпрося от НАСА покана за старт, но после не можах да отида. Поканата обаче ми издейства включването в списъка за разпращане на безплатни материали, които възхваляват американците и космоса. Най-добрият безплатен материал досега е една книга с божествени цветни фотографии, озаглавена „Изследване на космоса с камера“. В библиотеката ми тя е на рафта със справочници за космоса, до „Справочник за звездите и планетите“ на Патриша Лобър.

Справочник.

Госпожица Лобър пише за деца. Ето какви неща им казва:

Ние летим в космоса. Нашият кораб е Земята, която обикаля около слънцето със скорост 100000 километра в час. Докато обикаля около слънцето, тя се върти и около оста си. Слънцето е звезда.

Ако бях пиян, можеше и да се разплача от всичко това. Очевидно земяните са моите любими съкосмонавти.

Любими.

* * *

Джеймс Е. Уеб не е така бащински настроен. Той мисли за нации — някои губят, други печелят. В предговора си към „Изследване на космоса с камера“ той пише:

През цялата история овладяването на нова среда, на важна нова технология или на комбинация от двете, както в момента става при овладяването на космоса, е оказвало огромно влияние върху бъдещето на нациите, на тяхната относителна сила и сигурност, на отношенията помежду им, на техния икономически, социален, политически живот и на представите за реалността, които имат техните хора.

Техните хора.

Не дава примери. Аз съответно си мисля за Германия, която се е научила да се бие под вода през Първата световна война. Мисля си и за изумителните немски ракети през Втората световна война. Мисля си за всичко на всички през Третата световна война. Мисля си за ризниците, колесниците и барута на старото време, за плаващите оръдейни платформи, осигурявали на една, а после на друга нация превъзходство по морската повърхност.

Мисля си за испанското владичество над Новия свят, където вече е имало няколко милиона други земяни, където вече е имало най-малко още две земни цивилизации. Мисля си за вещото им изтезаване на индианците — за да кажат къде е скрито златото.

Златото.

Мисля си за владичеството на белите американци над Юга чрез творческото използване на отвлечени африканци. Мисля си за ДДТ.

* * *

Повечето истински истории за овладяване на нови околни среди или нови технологии, струва ми се, са алчни или жестоки. Представите за реалността на владеещите народи обикновено впоследствие са се оказвали глупави или егоистични. Никой не е имал кой знае каква сигурност, а господарите съвсем скоро са преставали да бъдат такива. След това са оставали за разчистване огромни каши, опустошени пейзажи, осеяни със смачкани земяни и техните машини.

Глупаво.

* * *

Похарчили сме нещо като 33 милиарда долара за космоса засега. Би трябвало да ги похарчим за разчистване на мръсните си колонии тук, на Земята. Нямаме особена причина да бързаме да отидем до някъде в космоса, колкото и да иска Артър Кларк да открие източника на страхотните радиосигнали от Юпитер. Не е като да не пътуваме из космоса. С всеки изминал час Слънчевата система се приближава с 65000 километра до кълбовиден куп M13 в Херкулес.

Кълбовиден куп M13.

Брилянтните космически ентусиасти като Артър Кларк са съкровища, разбира се, за хилядите хора в невероятно печелившия космически бизнес. Той говори по-обаятелно от самите тях. Неговото изкуство и техните комерсиални интереси съвпадат. „Откритието, че Юпитер е доста топъл и има атмосфера, в каквата се смята, че се е зародил животът тук, на Земята, може да се окаже прелюдия към най-важните биологични открития на този век“, написа той наскоро в „Плейбой“.

„Плейбой“.

Някъде тракат касови апарати.

* * *

Други невинни привърженици на космическия бум са учени като доктор Харолд С. Юри, доктор Харолд Мазурски и така нататък — мъже, които със страстно любопитство искат да узнаят дали кратерите на Луната са произлезли от сблъсъци или от вулканична дейност, или и от двете, или от какво изобщо. Те биха искали да научат веднага, ако е възможно, а научаването сега е възможно, но с фантастични разходи. Парите са събрани от данъчните служители, които нерядко ги събират от американските земяни, които са бедни като пуйката на Йов, така да се каже.

Йов.

Ако всичко с първото кацане на Луната мине добре, ще се окаже, че всички Йововци на Америка и всички щастливи хора също така са отделили щедри суми, за да купят двайсетина килограма камъни и прах от Луната. Също така те ще помогнат на един стар член на нашето студентско братство, който сега е важен човек в космическата програма. Той кара „Джагуар“ ХКЕ.

ХКЕ.

В Корнел бяхме заедно в Делта Ипсилон.

Д. И.

* * *

Моят брат от студентското братство все повече се гордее с космическата програма и с право. (Гордее се и със студентското братство, което може би е нещо друго.) Той е инженер и една вечер тук изпихме доста питиета, докато той лееше рапсодии за прецизността на изработката и изстрелването на „птичките“. Аз се замислих за Хари Худини, който си е изкарвал прехраната, като е бягал от усмирители ризи, банкови сейфове и затворени сандъци, спуснати под вода.

Вода.

Питиетата ме окуражиха да предполагам, че Худини, ако имаше 33 милиарда долара, щеше да наеме най-добрите научни умове на своето време и щеше да ги накара да му построят голяма ракета и нещо като тенджера под налягане, в която да може да се вози. И щеше да ги накара да го изстрелят към Луната.

Защо Худини би направил това? Защото, дори при ограничен бюджет, той е бил най-големият шоумен на всички времена. Той е вълнувал хората по начина, който ги вълнува най-много — излагал е живота си на опасност. По същество е бил инженер — който е спасявал живота си отново и отново със сила, кураж, инструменти и инженерна мисъл.

Тъкмо тези аспекти, тип Худини, вълнуват повечето земяни — тъпите, пропадналите, асансьорните оператори, стенографите и така нататък. Те са твърде задръстени, за да им пука за кратерите на Луната. Кажи им, че от Юпитер идват радиосигнали и ще забравят веднага. Това, което обичат обаче, са представленията, в които умират хора.

Умират.

И ги получават при това.

* * *

По въпроса за умните земяни и тъпите земяни — през годините съм познавал немалко учени и съм забелязал, че често те са били отегчени от работата на колегите си така, както биха се отегчили тъпите хора. Известно време работех като човек за връзки с обществеността към Изследователската лаборатория на компанията „Дженеръл Електрик“ и неведнъж съм имал честта да видя как някой учен се втурва в лабораторията на друг, изпаднал във възторг заради някакво откритие. На практика, все едно че крещи „Еврика, еврика, еврика!“

Еврика.

Лученият, който трябва да изслуша всичките викове, очевидно иска колегата му час по-скоро да млъкне и да си върви.

Понякога разговарях с учените от „Дженеръл Електрик“ за вълнуващите неща, които четях в популярните научни списания. Тогава ги четях редовно. Мислех, че това е част от работата ми — да съм в крак с времето. Ако статията, която исках да обсъждам, не беше в областта на слушателя, той започваше да дреме. Все едно че му говорех на вавилонски.

В такъв случай, предполагам, че дори и най-брилянтните учени се отегчават от космическата програма, освен ако не са пряко свързани

с Луната и всичко останало. И за тях всичко това като че ли прилича на скъп шоубизнес.

Еврика.

* * *

Брат ми отчасти зависи от военноморските сили, защото му осигуряват средства за изследване на физиката на облаците. Наскоро той разговаря с друг такъв просещ учен за милиардите, инвестирани в космоса. Колегата му каза следното, с ирония:

— За толкова пари би трябвало най-малкото да открият Бог.

Да открият Бог.

* * *

Изкопаваш двайсетина килограма лунни скали и какво получаваш? Остаряваш с още един ден и затъваш още повече в дългове. Свети Петре, не ме викай, защото не мога да тръгна. Заложил съм душата си в магазина на компанията.

Магазина на компанията.

* * *

На снимките, които ми изпрати НАСА, Земята е такава прекрасна синя, розова и бяла перла. Изглежда *чиста*. Не се виждат гладните, гневни земяни там долу — също и пушилката, отпадните води, боклуците и сложните оръжия. Онзи ден летях над Апалачите — с около 700 километра в час, на 7 километра височина. Говори се, че на много места там животът е ужасен, но на мен ми приличаше на Райска градина. Бях богат, високо в небето, ядях печени фъстъци и пиех джин.

Райска градина.

— Земята е нашата люлка и скоро ще я напуснем — казва Артър Кларк. — И Слънчевата система ще е нашата детска градина.

Повечето от нас никога няма да напуснат тази люлка, разбира се, освен ако не се окаже, че смъртта е вид астронавтика.

Винаги има джин.

Джин.

* * *

Помня маймуните в мащабния филм „2001“. Помня кръвясалите им очи и страховете им през нощта, помня как се научиха да използват инструменти, за да си чупят една на друга черепите. Предполагам, че не сме много по-напред по скалата на еволюцията, макар и да имаме такива суперпродукции. Вечерта, когато гледах „2001“, доктор Нейтън Пюси, президент на Харвард, извика полицията на Кеймбридж в студентския комплекс и полицаите счупиха доста черепи.

Суперпродукция.

Питам се дали наистина трябва да ходим до останалите части на Слънчевата система, за да намерим детска градина. Не е ли поне малко възможно да си направим такава тук?

Не е.

* * *

В момента чета книгата „В защита на природата“ от поета натуралист Джон Хей. Той описва един стар събирач на миди от Мейн, който никога няма да напусне люлката.

Докато спътниците снимат Земята от 40000 километра височина, както тя се върти в космоса, покрита с облаци, старецът седи на една скала, за да си почине. Докато лабораторните умове с помощта на компютри проектират случайните си методологии в бъдещето, той може би мечтае за миналото. Докато науката се опитва да овладее процесите на слънцето чрез ядрени реакции и да осигури на човечеството неограничена енергия, той

застава, леко разкراчен, с наведена глава и увиснали рамене и целенасочено и упорито рови тинята с греблото за миди, метър след метър.

Горката маймуна.

* * *

Добрите автори на научна фантастика в наши дни не държат чак толкова, колкото Артър Кларк, да основават детски градини на Юпитер и да оставят горката маймуна от Мейн с греблото за миди далеч назад. Айзък Азимов, който е велик човек, различава три етапа в развитието на американската научна фантастика и казва, че сега сме в третия:

1. С доминиращо приключенско начало
2. С доминиращо технологично начало
3. С доминиращо социологично начало

Мога да се надявам, че това е пророческа най-обща схема на историята на земяните. Тълкувам „социология“ широко — като почтена, обективна загриженост за люлчинската същност на земяните, на Земята.

Трети етап.

* * *

В течение на нормалния ден там, където живея (Кейп Код), никога не съм срещал човек, който да се замисля за изучаването на космоса. В дните, когато има особено опасен старт, хората го споменават в пощата. Иначе коментират времето. Това, което казват в пощата, всъщност е друг начин да кажат „здрасти“.

„Здрасти“.

Ако един космически кораб е летял известно време и е паднал в океана без инциденти, съседите ми могат да кажат: „Слава Богу“. Те са благодарни, че късо подстриганите атлети, които са излетели горе в тенджерата под налягане, не са били убити.

Интересното е, че изразяват облекчение и когато руски космонавт се приземи невредим. За съседите ми няма да е редно името на провалил се комунистически космонавт да се смеси с общия брой трупове от Виетнам, да се добави, щеш не щеш, към окуражаващата новина, че еди-колко си комунисти са били убити там същия ден.

Брой на труповете.

* * *

Един свят спомен от детинство е може би най-доброто образование — казва Фьодор Достоевски. Вярвам в това и се надявам много деца на земяни да приемат първата човешка стъпка на Луната като нещо свято. Имаме нужда от свети неща. Стъпката ще означава, ако я направим, че земяните са направили нещо удивително трудно и красиво, което техният Създател е искал да направят.

Стъпка.

Тази стъпка обаче веднага ще бъде профанизирана в Америка от рекламата. Голям брой гонещи печалбата корпорации ще поздравяват себе си и продуктите си в нейно име. Тя ще се превърне, даже за децата, в поредната противна търговска схема.

Търговска схема.

А тази стъпка може да е нещо повече от това. Може наистина да бъде свята. „Стъпка по стъпка — гласи старата поговорка — човек стига далече.“ Може би Създателят наистина желае да стигнем по-далече, отколкото сме стигнали досега. И иска нервната ни система да става все по-особена. Превъзходно.

Превъзходно.

Предпочитам да мисля, че не е така, обаче, поради следната проста причина: земяните, които са чувствали, че Създателят несъмнено иска това или онова, почти винаги са били твърдоглави и жестоки. И още как.

* * *

Един млад американски мъжки земянин онзи ден се отби в къщата ми, за да поговорим за една моя книга, която беше чел. Беше син на човек от Бостън, умрял като алкохолик и скитник. Тръгнал бе към Израел, за да види какво може да намери там, макар че не беше евреин. Каза ми, че неговото поколение е първото, която вярва, че няма бъдеще. Бях чувал такива работи и преди.

Няма бъдеще.

— Как можеш да кажеш това — попитах го, — след като американската космическа програма върви напред толкова добре?

Той отговори, че космическата програма също няма бъдеще, след като планетата, която я поддържа, умира. Същия ден пресата съобщи, че два стари кораба „Либърти“ ще бъдат потопени в Атлантика с тонове и тонове нервнопаралитичен газ на борда. Езерото Сюпириър, единственото останало чисто езеро от Големите езера, се използва като помийна яма за отпадъци от заводите в Дюлут. Количеството въглероден двуокис в атмосферата се е увеличило с петнайсет процента от началото на Индустриалната революция, каза ми той, а по-нататъшното увеличение ще превърне планетата в огромна оранжерия, в която ще се изпечем. Антибалистичната ракетна система, каза ми също така, заедно с вражеските системи и чрез обединените чудеса на радарите, сателитите и компютрите, ще превърне планетата в една величествена бомба, чийто детонатор се крепи на косъм.

Бомба.

— Ако наистина *вярваш* в тези ужасни неща за своята планета — отвърнах аз, — как можеш да продължаваш да живееш?

— Живея ден за ден — каза той. — Пътувам. Чета.

С него нямаше момиче, никаква Ева.

Никаква Ева.

Попитах го какво чете и той извади една книга от раницата си. Беше „Музика на сферите“ от Гай Мърчи. Аз вече знаех донякъде за тази книга. Бях взел един коментар, направен от Мърчи, за една от моите книги:

„Понякога се питам дали човечеството не пропуска най-важното, когато повдига въпроса за тленност и безсмъртие — с други думи,

дали тленността сама по себе си не може да е крайна илюзия, като всъщност е безсмъртие и макар да се състои само от няколко «години», тези няколко години да са цялото съществуващо време, така че в действителност никога да не свършват.“

Помолих посетителя си да ми покаже някой пасаж от книгата, който му харесва. Ето го:

В такъв случай може ли да няма нищо, освен илюзорното пространство-време, между нас и Бъдещото царство? Естествено не мога да протегна ръка и да го докосна, но мога да си го представя някак в ума си и да почувствам възможността в сърцето си. И там виждам красота и порядък — и най-вече елементи на музика. Чувам я, в истинския смисъл, музиката на сферите.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.